

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Additiones ad librum primum Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

Eodem cap. § 7. num. 2. fine post illud. Etiam ad nos dirigi. Adde.

2 Verricell. Tr. 8. qu. mor. 45.

Notandum est autem illud *onera perpetua*, nam propterea rectè non nemo advertit, *Capellaniam* amovibilem non includi in hac prohibitione.

Cap. 2. §. 1. num. 5. fine post illud. Quotidie celebrare solent. Adde.

Ad quos reduco eos, qui obligantur ex Legato.

Cap. 5. §. 1. num. 3. fine, post illud, quod certè rarissimum est. Adde.

Nec dari vacationem accipientibus Eleemosynas manuales, vel legata annua ex ibidem dictis patet.

FINIS ADDITIONUM.
Trium Opufulorum.

ADDITIONES

AD LIBRUM I. DECALOGI.

Ipsa initio in intentione, ac Divisione operis. Illud, *Id quod quam sit operosum*. Sic clarius corrige.

Id autem, quod digerendum sulcipio, quam sit operosum.

Lib. 1. cap. 1. §. 3. num. 9. fine. Post illud. Oeconomi Sacrifica &c. Adde.

Quando aliquid parvum datur pro eo consequendo.

Cap. eodem §. 3. n. 25. fine. Post illud. Reprehensibile. Adde.

Facit ad hæc Sanchez, qui excommunicationem forte latam adversus consumantes matrimonium, non præmissis benedictionibus, ait minime ligare; quia Excommunicatio ferri non potest, nisi ubi adest materia imponendi præceptum obligans ad mortale, quæ materia non apparet in ea consummatione, nisi forte aliquando diu in aliqua Diocesi folerent differri ejusmodi benedictiones, nam tunc posset sub excommunicatione præcipi, ut intra tempus commodum, verbi gratia, intra semestre, adhererentur. Hæc ex illo. Ubi vides invalide excommunicationem ferri circa rem, quæ non est apta, ut de ipsa imponatur præceptum grave; At certe materia, cujus finis, modo dicto est levis, gravis esse moraliter non potest, &c.

Cap. 2. §. 6. n. 9. post illud sequi tuto potes. Adde.

Nisi forte (ut dicam cap. 3. §. 3. n. 12, & n. 20. in

aliquibus ex illis obster possessio.

Cap. eodem 2 § 9. n. 7. fine post illud, vel divino imperatam. Adde.

Vel contra ejusmodi jus redundare, ut ex se patet,

Cap. 3 § 3. nu. 6. dele illud, ut ille sit adeo datus, & sic reponere.

Ut, ille rem ferri tractans, sit adeo doctus.

Cap. eodem 3. §. 4. num. 7. initio post illud, si de facto alter possideat. Adde.

Vel quod dixi num. 4.

Cap. eodem 3 §. 4. eodem. n. 7. fine, post illud. velu amplius. Adde.

Cum limitationibus dictis n. 4. lege Merollam To. p. d. 3. c. 4. n. 182.

Ibid. n. 2. 4. fine post illud. Laborantem. Adde.

Non obligari tamen, quando actio se tenet ex parte Ministri, puta Confessarii, notat Delugo. a & ego dixi lib. 3. Meth. Confessionis cap. 9 §. 1. n. 4. in Addit. & iterum dicam cum Joanne Sanchez, quando agam de Pœnitentia, lib. 5. c. 5. §. 4. n. 39.

Cap. eodem 3 §. 5. num. 1. fine post illud, à iustitia desicere. Adde.

Abstrahimus ab eo, quod exactor acceptando officium, promisit tacite sequi opinionem probabilem faventem Regi, juxta dicta §. 3. n. 20.

Cap. eodem 3. paragrapho 7. V. Confessio Sacramentalis post illud. V. casus & conjura refer. vata. Adde.

Illud

Illud hic habe. Posita ea sententia, quæ docet in mortis articulo non posse quemlibet Sacerdotem absolvere mortuum à reservatis sed debere, si tempus permittat, expectari Confessarium habentem jurisdictionem ad illa, cuius tamen contrarium ego sum sequutus, tamquam probabilissimum, lib. 3. Meth. Conf. c. 7. §. 1. posita tamen, ut dico, ea sententia, Inquires quid faciendum, si sit dubium, an infirmus sit superviviturus, donec ille Confessarius jurisdictionem habens advocetur? Respondeo. Absolvatur, et etiam in illa sententia, quia ne subeat infirmus periculum damnationis, ita certo vellet Ecclesiam, iudicandum omnino est.

Cap. 3. eodem §. 7. V. Depositorum n. 1. Initio, Illud sive ex contractu sive sic scribe.

Sive ex contractu mediate, immediate ex culpa, sive.

Cap. 3. eodem §. 7. V. Gabella. post illud, quia boni fundamenta inniuntur. Adde.

Et Januarius quidem p. res. 51. citans Lessium aliosque contra Suar. docet, non teneri quempiam ad Gabellas, non solum quando dubie, sed nec quando opinabiliter solum sunt iustæ, cuius doctrinæ fides sit apud ejus Auditores.

Cap. eodem §. 7. V. Irregularitas n. 2. sine post illud in supradictis Canonibus. Adde.

Dixi in proxima parenthesi (fœmineus est iudicandus) Verum Naldus baliique non pauciputant, in dubio fœtum censendum esse masculinum & ita servari in sacra Pœnitentia. Nihilominus esse, quoad forum internum, censendum fœmineum, adhuc mihi, improbabile non est, dum loquimur de Irregularitate, nam cæterum Pœnitentia tutori, & certe probabili sententiæ contrariæ se conformat. Id autem hæ rationes inter cæteras probare possent. Primo, quia, ut innuimus, minus gravati debet delinquens, & in dubio semper est favendum Reo. Sane Castropalis c. Quoties (ait) duæ præsumptiones concurrunt in uno actu, illa prævalere debet, pro qua est honestas, & excludenda præsumptio delictum committens. Dic, tu, & excludenda præsumptio majus delictum committens. Secundo, quia prius est, fœtum esse inanimatum, quam animatum; ergo donec mihi clare ostendas, illud habere animam, pronuntiabo esse sine illa, quia prævalet possessio prioris status. Tertio, si percutas quem-

piam, de quo dubitatur, an sit Clericus, non Clericus est reputandus, quia prius est hominem esse non Clericum, quam Clericum, & similia multa hæcenus habuisti, & paulo post habebis. Cur igitur non idem in casu nostro?

Olim sic item argumentabar. Ex frequentiori eventu est in re dubia, iudicandum, at frequentius est quod fœminæ nascantur, quam mares; ergo &c. Sic, inquam, olim: sed numeratis deinde infantibus, qui nati per aliquot annos sunt in hac Parochia sive in Cathedrali Ecclesia hic Panormi, in qua habitant fere duodecim millia Caputum, hoc argumento amplius non sum usus; Nam cum ex libris Baptizatorum à me diligenter visis collegissem numerum marium, & fœminarum, qui in toto decursu trium annorum sacro fonte lavati sunt, inveni, quindecim amplius fuisse Mares, quam fœminas, qui parvus excessus certam parere præsumptionem non potest, quæ potius iudicemus, masculinum esse factum, quam fœmininum, vel contra.

Et, ut obiter, miretis Divinam Providentiam, quæ ex una parte facit, ut vincat vis naturæ ad perfectum semper intendens, plures mares procreando & ex alia, fere æquales producat mares, fœminasque ad sobolem propagandam, legitimo non cum multis, sed cum singulis uxoribus contracto matrimonio; ut id, inquam, obiter miretis, eos distinctum, & annuatim à me numeratos hæc lege.

Anno Domini 1649 à primo Sept. usque ad primum Septembris consequentis nati sunt.

Mares -- 251. fœminæ -- 253.

Anno 1651 à primo Septemb. usque ad primum Sept. sequentis.

Mares -- 286. fœminæ -- 292.

Anno 1651 à primo Septemb. usque ad primum Septemb. sequentis.

Mares -- 283. fœminæ -- 260.

Cap. eodem §. 7. V. Leges, & præcepta num. 10. sine, post illud, Hora Canonica n. 2. Adde.

Si dubium sit, an lex sit iusta, non obligor illi parere, quia lex debet esse certa a iusta, a v. suse nec sufficit esse iustam opinabiliter, vel dubie; neque enim mea libertas certa cedere debet legi dubiæ; Illud addit Januarius, dubitantem de materia iustæ legis, si cognoscit, Superiorem indoctum, non posse obedire cæco modo, sed teneri ad examinandam legem, secus si cognoscit dictum, Adde, & non malum.

Cap.

i. Lige Ca. 10. 1. d. 4. p. 12. §. 10.

b. Nald. V. Abortus. Illiucius. cum de abortu.

Deloge. 1. 1. 1. 1. 1.

c. Castrop. T. 1. d. 3. de h. p. 2. §. 1. 11.

a v. suse probat ta. nuar. 1. p. ref. 44. b. Januar. ref. 46.]

Cap. eod. 3. §. 7. V. Matrimonium. n. 5. sine. post illud, Dispensationem poterunt. Adde.

6. Quid si dubitetur, an affuerit verus consensus in conjugibus, vel an fuerit praesens Parochus, an intercesserit metus, vel quid simile, unde ambigatur, an sit validum matrimonium?

Respondeo. Judicem debere in foro externo judicare pro validitate matrimonii, & compellere conjuges ad simul cohabitandum, certum est apud Doctores, a Excipe, quando dubium provenit ex impedimento impotentiae, de quo sunt suae Regulae videndae apud Sanchez. b

a Sanch. l. 1. matr. d. 18. n. 5.

b Idem l. 7. matr. ad 97.

c Henr. l. 1. de matr. c. 13. n. 4. & c. 11. n. 5.

7. Sed difficultas est, an idem sit asserendum in foro conscientiae. Non idem, docet Henriquez, e quia nemo in dubio obligatur in conscientia subire certum onus, quale profecto summum est in Matrimonio, quia in dubio melior est conditio possidentis; cum ergo conjuges certo suam possideant libertatem, matrimonium autem non sit certum, sed dubium, praevalebit libertas, sicuti eadem praevaleat in dubio voto. Id quod nos etiam dicemus inferius V. Votum.

d Sanch. l. 1. de matr. d. 18. n. 6. cum Covarr. & Menoc. ap. eundem quibus adda Pontium l. 2. matr. c. 9. n. 16.

Verum Sanchez d. cum communi sententia idem asserendum esse, docet in utroque foro, atque adeo in dicto dubio validum fore etiam in conscientia matrimonium, quia utrumque forum, externum & internum idem judicant, ubi externum non innuitur fallae praesumptioni.

Ad illud de voto respondet, adesse disparitatem; nam quod votum (utique simplex) quando est dubium non obligat votentem, inde est, quia in hoc voto non adest traditio, & sic non est possessio ex parte alterius; quasi dicat, quia in matrimonio, & in voto solenni dubiis adest traditio, per quam alter, id est, vel matrimonium, vel unus ex conjugibus, vel Religio sunt in possessione, ideo ejusmodi matrimonium, & votum valida sunt, vel certe ut valida sunt censenda.

9. Equidem idem hic assero, quod mox repetam V. Professio Religiosa, nimirum, me nolle à tam communi tantorum Doctorum opinione discedere, ut etiam me non discedere ostendant ea, quae modo n. 3. dixi; tamen in confirmationem sententiae Henriquez haec consideranda propono. Primo in casu matrimonii dubii, cui, quo ad forum conscientiae (nam in foro externo semper debet Judex judicare juxta communem sententiam modo n. 6. dictam propter

rationem, quam superius attuli hoc eodem cap. 3. §. 4. n. 4.) cur, inquam, praevaleat contra dubium non debeat id quod firmum, & certum est, puta, libertas conjugum? Secundo, cur non dicamus, nihil ob stare huic libertati traditionem, quam innuit Sanchez? nam de ipsa traditione dubitatur; quare traditio atque adeo possessio matrimonii, vel etiam professionis solennis non est certa, cum de ipsis dubitetur an habeant sua essentialia, id est an ad sit consensus, solennitas substantialis, praesentia Parochi, &c.

Negandum est igitur Sancio in matrimonio, & in voto solenni dubiis, de quibus est praesens controversia, adesse traditionem, per quam alter sit in pacifica possessione, quae praevaleat possit certae libertati eius, qui solum est in possessione dubia.

10. Jam vero illud certum judicat Sanchez ibidem alique si stante eo matrimonio dubio, conjux certo contrahat aliud matrimonium cum alia, praevaleat debere posterius hoc matrimonium. Ratio est (inquit Sanchez) quia hoc est certum, illud prius dubium.

11. Sed oro te, doctissime Sanchez. Si à posteriore matrimonio certo in hoc casu vincitur matrimonium prius dubium, cur à libertate conjugum certa illud idem matrimonium vinci in praecedente casu non poterit? Rursus si in priore matrimonio adest in tua doctrina certa traditio, & certa possessio, cur tam certa possessio sit à consequenti posteriore matrimonio (quod certe valde dubium esse debet, cum superveniat priori forte valido; imo, per te, ratione traditionis, prorsus ut valido putando) cur, inquam, sit tam facile vincenda; Sed hactenus sic dubitasse sufficiat.

12. Denique (ut id etiam hac occasione proferam) si prius matrimonium in suis essentialibus sit probabiliter certum, & posterius forte contractum, existente priore, sit item probabiliter, imo probabilius certum, praevaleat debet prius matrimonium.

Ratio est ducenda ex superius dictis. Si enim prius est probabiliter certum, est in possessione moraliter certa; unde à nemine dimoveri potest, donec manifeste ipsius probabilitas infringatur, & matrimonium posterius, stante dicta probabilitate prioris, semper erit in suis essentialibus incertum, & consequenter certitudine morali invalidum.

Cap. 3. eodem §. 7. V. Restitutio n. 1. ibi. in pri-

priori casu, praesertim si non solum, de illud. Praesertim.

Cap. 3. eodem §. 7. V. votum num. 15. sine, post illud, De ipsa essentia obligationis. Adde.

Et quia quando (licet scito quid voveris) dubitas, seu non recordaris, an gratiam, vobis gratia sanitate, ad quam impetrandam, votum direxisti, obtinueris nec ne, dubium cadit super conditionem, an scilicet illa fuerit adimpleta, ideo, propter eandem rationem praevalet, una libertas, nec voti reus eris. Colligitur id ex Sanchez libro 4. sum. cap. 25. num. 9. & cap. 16. num. 3.

Ibidem num. 23. post illud. Ergo praevalet libertas. Adde.

Quando est dubium, qualis sit finis voti, malus ne an bonus, an indifferens, utrum valeat votum, dicitur commodus lib. 3. cap. 15 §. 2. a num. 10.

ADDITIONES AD LIBRUM I I.
Decalogi.

Lib. 2. cap. 1 §. 7 num. 5. ibi. Lectionem prohibetur sub censura. Corrige, Lectionem non prohibetur sub censura.

Eodem lib. 2. cap. 1. §. 7. num. 20. sine. Adde sic.

An autem ibidem Urbanus restrinxerit Episcopis extra Hispaniam, immo, & Inquisitoribus omnibus potestatem dandi licentiam legendi libros veritos non haereticos, qua eos, perinde ac Inquisitores, fuit, modo dixi num. 19. viri docti considerent. Verba Urbani VIII. l. c. numero 3. sine haec sunt. Neque de caetero similes licentiae, nisi a Congregatione Sancti Officii, dum singulis hebdomada coram nobis habetur, vel ab alio per nos etiam in eadem Congregatione specialiter disputanda, concedantur. Considerent autem Docti, num haec Urbani clausula (ne concedantur) auferat potestatem; non enim dicit: Ne possint concedere, sed ne concedantur.

Cap. 5. §. 1. n. 4. circa medium, post illa verba, a die usus illius concessa dispensationis. Adde.

Squillante a putat, hunc dispensatum non deobligari ab officio recitando nisi post contractum matrimonium. Sanchez vero l. c. ait, deobligari ante contractum matrimonium, sed dimisso jam habitu, quia tunc utitur dispensatione, quod mihi videtur probabilius, quia tunc assumit alium statum.

Eodem c. 5. §. 1. n. 15. sine, post illud, Clericum ad officium non obligari. Adde.

Ejusmodi autem Superior debet esse vel Generalis, vel iuxta cujuscumque Religionis consuetudines, saltem Provincialis, quia res est multum extraordinaria: accedere item debet consensus Conventus, in quo haec mutatio facienda est, ut notat ibidem Sanchez, a alique.

Eodem cap. 5. §. 3. n. 3. sine post illud, cum de Missa. Adde.

Sicuti etiam, ne incidat in poenas v. g. in excommunicationem forte fulminatam contra non facientes illud opus, jam enim fecit, licet sine intentione. b

[Eodem cap. 5. §. 4. n. 14 sine, post illa verba, internam attentionem adhibere.

Confirmatur ex Bauci in selectis qu. 37. P. 17. qui citans Sanchez in Consil. lib. 7. c. 2. dub. 16 ait, non obligari servientem Choro recitare illam partem, quam pulsatur organo, quia (inquit) Ecclesia sumit illam partem pulsationis Chori pro oratione.

Cap. 6. §. 2. num. 13. post illud, Cessaret Conventio. Adde.

Ex dictis colligere poteris, non solum tertium aliquem, sed ipsum etiam Magum posse, immo, & debere, sive destruere signum, sive positive ponere signum contrarium pacto, quo scilicet posito, (sed sine novo maleficio) desinit nocere Daemone. Sicut enim (ait Lessius c) Maleficus, qui Diabolum invocat verbis, vel scriptis, ut noceat cupiam, tenetur cessare ab ista invocatione, non solum quia superstitiosa, sed etiam quia noxia; ita quoque tenetur signa posita, quibus illicitur ad nocendum, tollere, si aliter nocuum impedi non possit.

Dixi (sed sine novo maleficio) nam propterea illa signa contraria, quae forte debent poni, solum possunt esse, vel bona, vel indifferentia. Veneficium v. g. sit hujusmodi. Si Venefica te tangat, tu morbo inficeris & paulatim tabescas, at si illam tu repercutias, impediatur morbus, Dico, te posse repercutere, quia repercutio est res indifferens, nec enim repercutio est novum maleficium.

Id etiam clare docet Sanchez. d Tandem, inquit, licet etiam signum positivum contrarium apponere, dummodo sit ex se licitum, aut indifferens ad pactum illud cum Daemone initum, rescindendum. v. gr. si Daemone esset pactus cum maleficio, se nociturum, nisi maleficiatus postea se signet Cruce, aut laver corpus, licebit huic se signare, aut lavare, non in-

a Ascav.
Tambur.
de lur.

Abb. 10. 2.
d. 10. q. 13.
num. 4.

b Castrop.
de orat. d. 2.
p. 3. Sanchez.
l. 1. in De-
cal. cap. 13.
n. 6.

c Less. l. 2.
c. 4. n. 43.

d Sanchez. l. 2.
sum. cap.
4. n. 25.